

مجموعه: عزلیانه ناسد صفتہ ازنی البکیرت

عند هذا ديرك قیلته در كل ماذا
 ایدر بوعد تبوتار و بر تصور رجا
 کناه و جهنم چک عهذ و عطفه قنلا
 الیه قیلیم انی روسباه روز جن

نفسر محسنی علا فنی ازنی

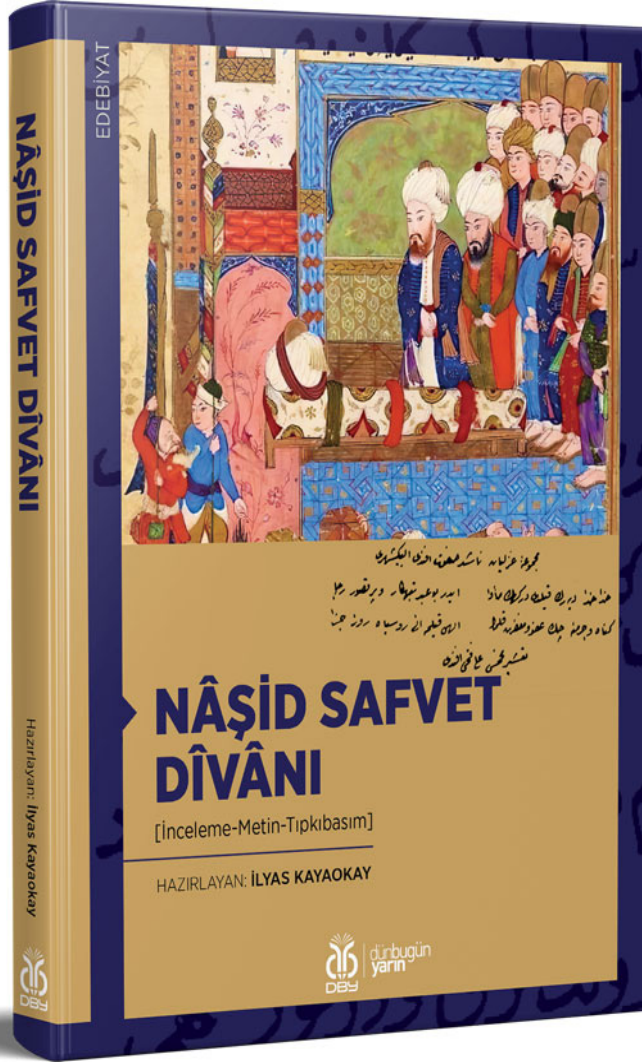
NÂŞİD SAFVET DÎVÂNI

[İnceleme-Metin-Tıpkıbasım]

HAZIRLAYAN: İLYAS KAYAOKAY

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 253
Edebiyat: 120

ISBN 978-625-8371-61-1
Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, Ekim 2022

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Hazırlayan: İlyas Kayaokay

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Kitap Editörü: Âdem Ceyhan

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Nâşid Safvet Dîvânı [İnceleme-Metin-Tıpkıbasım]

Hazırlayan: İlyas Kayaokay ; Editör: Âdem Ceyhan (Prof. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2022.

206 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 253) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-8371-61-1

1- Edebiyat 2- Divan

NÂŞİD SAFVET DÎVÂNİ

[İnceleme-Metin-Tıpkıbasım]

HAZIRLAYAN: İLYAS KAYAOKAY

“dün”den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

İçindekiler

Ön Söz.....	9
Giriş.....	11

1.

NÂŞİD SAFVET'İN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE DİVANI

1. Hayatı.....	15
2. Edebî Şahsiyeti.....	16
3. Divanı.....	21

2.

DİVANIN İNCELEMESİ

1. Nazım Şekilleri.....	23
1.1. Musammatlar.....	23
1.2. Gazeller.....	27
1.2.1. Şekil Hususiyetleri.....	27
2. Muhteva Özellikleri.....	33

3.

METİN

Nüsha Tavsifi.....	41
Metnin Neşrinde Takip Edilen Yol.....	42
Çeviriyazı Metin.....	43

Sonuç.....	135
Kaynakça.....	137
Dizin.....	139
Tıpkıbasım.....	206-143

Ön Söz

Eski Türk edebiyatı sahasında divanların ne kadar mühim yert tuttuğu ilgililerce bilinen bir gerçektir. Bir divan bulup neşredebilen bir araştırmacı, edebiyat tarihi araştırmalarına küçük çapta da olsa bir katkıda bulunmuş sayılır, en makbul çalışmalardan birine imza atmış olarak görülür. Senelerdir kütüphane kataloglarını üzerinde henüz akademik çalışma yapılmamış bir divan bulabilme arzusuyla taramaktaydım. Hangi esere meyletsek ya çalışılmış ya da çalışılmakta idi. Taramalar esnasında Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Türkçe Yazmaları arasında Nâşid Safvet adlı bir şaire rastladım. Başta 17. asır şairlerinden Nâşid'e ait olabileceğini düşündüm. Şair hakkında araştırma yapınca Nâşid Safvet'in 19. asırda yaşamış başka bir şair olduğunu gördüm. Eser hakkında bugüne kadar herhangi bir çalışma yapılmadığını fark edince, eseri neşre hazırlamaya karar verdim. Mezkûr kütüphaneye, değerli araştırmacı Dr. Sabri KOZ vasıtasıyla iletişime geçerek eseri temin ettim. Tek nüshaya dayalı neşirlerin her zaman riskli olduğunu bilerek taramalara devam ettim. Ancak başka bir nüshasına ulaşamadım.

Bugün Yunanistan'a bağlı, yeni adıyla Larissa olan Yenişehir'de H. 1243/ M. 1827-28 yılında doğan Nâşid Safvet, 19. asırda yaşamış, Mevlevî tarikatına mensup ikinci sınıf şairlerden biridir. Hayatı

hakkındaki kısa bir bilgi sadece Fatîm Tezkiresi'nde kayıtlıdır. Çalışmamızın ilk bölümünde şairin hayatı ve edebî şahsiyeti hakkında bazı bilgiler verilmiş, ikinci bölümünde ise divan şekil ve muhteva yönünden incelenmiştir. Üçüncü bölümde, tek nüshaya dayalı olarak metnin Arap harflerinden Latin harflerine transkripsiyonlu aktarımı yapılmış ve sonunda tıpkıbasımına da yer verilmiştir.

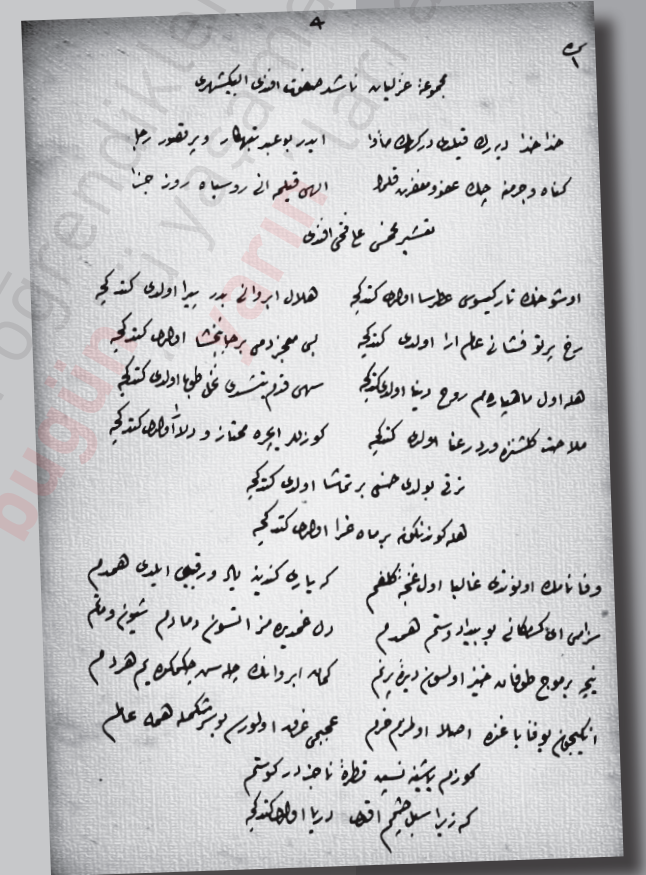
Bu çalışma esnasında, Farsça gazellerin okunmasında yardımlarını gördüğüm Dr. Milad SALMANÎ Hocama katkıları için müteşekkirim. Kitabın editörlüğünü üstlenen ve yazma metni birlikte baştan sona kadar mukabele ettiğimiz, eseri okuyup kontrol eden Prof. Dr. Âdem CEYHAN Hocama saygı ve minnetlerimi sunuyorum. Uzun süredir birlikte çalıştığımız DBY Yayınları'nın emektarları şahsında yöneticisi İrfan GÜNGÖRÜR Beye de ayrıca çok teşekkür ediyorum.

İlyas KAYAOKAY

Eylül 2022

MECMŪA'İ ĞAZELİYYĀTI NĀŞİD ŞAFVET EFENDİ EL-YEDİŞEHRİ

ÇEVİRİYAZI METİN

MECMŪA‘-İ ĞAZELİYYĀT-I NĀŞİD ŞAFVET EFENDİ EL-YEDİŞEHRİ

[MUSAMMATLAR]

1.

[Meḡāilün Feilātün Meḡāilün Feilün]

Ḥudā Ḥudā diyerek kıldı dergehiñ me‘vā
İder *bu* ‘abd-i tebehkār ü pür-kuşūr recā
Günāh ü cürmine çek ‘afv ü maḡfiret ḡalemiñ
İlāhī kıлма *anı* rü-siyāh-ı rüz-ı cezā

2.

Ta‘şir-i Muḡammes-i ‘Alī Fethī Efendi

[Meḡāilün Meḡāilün Meḡāilün Meḡāilün]

1.

O şūḡuñ tār-ı ḡīsūsı ‘ıḡsā oldı gitdikçe
Hilāl-i ebrū[v]āmı bedr-pirā oldı gitdikçe
Ruḡ-ı pertev-feşāmı ‘alem-ārā oldı gitdikçe
Leb-i mu‘ciz-demi bir cān-baḡşā oldı gitdikçe
Hele ol māh-pārem rūḡ-ı dünyā oldı gitdikçe
Sehī-ḡaddim yetiḡdi naḡl-i ḡübā oldı gitdikçe
Melāḡat ḡülşeninde verd-i ra‘nā oldı gitdikçe
ḡüzeller içre mümtāz ü dilā[rā] oldı gitdikçe
Teraḡḡī buldı ḡüsni pür-temāşā oldı gitdikçe
Hele ḡünden ḡüne bir māh-ı ḡarrā oldı gitdikçe

2.

Vefā nāmın unutdı ğālibā ol ğonce-i gül-fem
Ki yāri kendine yād u raķtibi eyledi hem-dem
Sezā *mi* ey kerem kām bu bī-dād *u* sitem hem-dem
Dil-i ğam-dīdemiz itsün dem-ā-dem şiven *ü* mātem
Nice bir mevc-i tūfān-ħīz olsun dīde-i pür-nem
Kemān-ı ebrū[v]ānıñ çillesin çekmekdeyim her dem
Anıñ'çün *bu* fenā bāğında aşlā olmazam ħurrem
'Aceb *mi* ğarķ olursa *bu* şirişkim/le heme 'ālem
Gözüm *yaşma* nisbet kaçtre-*i* nā-çizdir güstem
Ki zīrā seyl-i çeşmim aķdı deryā oldu gitdikçe

[1]

3.

Ruħ-ı pür-tābına āyīneveş ħayrāndır 'Azrā
Şaçıñ leylāsına Mecnūn bī-pāyāndır cānā
Cebīn-*i* enverin bedrū'd- dūcādan farkı yok aşlā
Kālor ħüsnini seyr eylemeyen zühhādda taķvā
Ser-ā-pā nūrdan taşvīr kılmış cismini Mevlā
Efendim çünkü sensin cümle ħübān içre müsteşnā
Sezādır rüyına cennet denilse kaddine tūbā
Seniñ her bir niğāhından nice fitne olur peydā
Gönül germiyet-*i* 'aşkıñ ile āvāredir ħālā
Anıñ'çün *bu* şekīb *ü* şabrı yağmā oldu gitdikçe

4.

Tutuldı şevķ-ı gül-ruhsār ile *bu* murğ-ı dil bende
Anıñ'çün oldu şubħ *u* mesā nālende güyende
Açıldı firķatinden şerħa şerħa yaralar tende
Terahħum kıl yeter kalmadı ārām *u* sükün tende
Nice Şafvet-meniş *bu* cümle 'ālem olmasun bende
Bu ħüsün *ü* ān *bu* nāz *u* *bu* girişme var iken sende
Ne mümkün *bu* dil-i āvāremiz olmaya efkende
İki ħaddiñ ħacīl itdi gül-*i* zībāyı gülşende
Sağa Fethī olalı cān *ü* dilden 'aşķ ile bende
Dili uşlanmadı 'aşkıñla şeydā oldu gitdikçe

[2]

Kaynakça

- AKSOYAK, İsmail Hakkı (2016). "Fâik'in, 'Elâ yâ eyyühe's-sâki edir ke'sen ve nâvilhâ' Mısraına Tasavvufi Şerhi: Lübb-i Sühan", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu Özel Sayısı*, Yıl: 2, Sayı: 3, s. 223-251.
- ÇİFTÇİ, Ömer (2017). *Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr)*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- DEMİRCİ, Süleyman ve ÖSEN Serdar (2012). "Osmanlı Devleti'nin Balkanlardan Çekilmesi Sürecinde Mevlevihânelerin Durumu: Yenişehir (Larissa) Mevlevihânesi Örneği", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 26, s. 1-6.
- HORATA, Osman (1999). "Mevlânâ ve Mevlevî Şairler", *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, Cilt: 16, s. 43-56.
- KIZILTAŞ, Maşallah (2020). "Muhteva Olarak Şhregiz Niteliği Taşıyan Üç Manzume: "Der Vâsf-ı Yenişehir-i Fenâr" (Yenişehirli Avnî), "Şehr-i Edime'nün Evsâfidur" (Edirneli Örfi Mahmud ağa), "Şehr-i Bitlis redifli şiiir" (Müştak Baba)", *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 19, s. 413-442.
- KİEL, Machiel (2013). "Yenişehir", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 43, s. 473-476.
- KURNAZ, Cemal ve TATCI Mustafa (2001). *Mehmed Nail Tuman, Tuħfe-i Nâ'ili Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, Cilt 2, Ankara: Bizim Büro Yay.

Mehmet Süreyya (1996). *Sicill-i Osmânî 4. Cilt*, (Yayın Haz: Nuri AKBA-
YIR, Eski Yazıdan Aktaran: Seyit Ali KAHRAMAN), İstanbul: Ta-
rih Vakfı Yurt Yayınları.

ÜNVER, İsmail (1989). "XIX. Yüzyıl Divan Şiiri", *Ankara Üniversitesi,
Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: 32, Sayı: 1-2, s. 131-140.

<http://teis.yesevi.edu.tr/arama>

Dizin

A

Abdulhalim Neyyir Dede 12
Akovalzade Ahmed Hâtem Efendi 12
Ali Fethî 23, 26
Ali Nusret 12
Ârifî 12
Âşıkâne 36, 37, 38, 39
Aşkî 12
‘Avnî 19, 79, 105
Avrupa 12, 41

B

Bade çakmak 40
Belîğ Mehmed Emin 12
Bihzâd 76
Bî-sütün 123
Bursa 12
Bursalı Rahmî 12, 19

C

Celâl 17, 18, 26, 51, 52, 54, 78, 87,
92, 115
Celâl Râmiz 16, 24, 26, 27, 135, 136
Cem 104, 121
Cemşîd 103
Cenâb-ı Kibriyâ 34, 58

D

Divan 11, 13, 16, 21, 23, 24, 27, 28,
29, 34, 35, 135
Divan şiiri 11, 135

E

Ehl-i Beyt 34
Esrar Dede 12

F

Farsça 10, 16, 28, 30, 31, 37, 39, 42, 135
Fatih Sultan Mehmed 19
Fatîn 10, 15, 16, 24, 135
Fatîn Tezkiresi 10, 15, 16, 135
Ferhâd 50, 76, 86
Feyzî 12
Fuzûlî 18, 19, 20, 37, 39, 136

H

Hadice Bacı 12
Hâfiz 20, 136
Hâfiz-ı Şirazi 136
Hâletî 12
Hasan Halvetî 12
Hassân 20, 88

Haydar-ı Kerrâr 96
 Hazret-i Mevlânâ 35, 59, 60
 Hoten 100
 Hüsnî 19, 118

İ

‘İsâ 51, 63, 91
 İbn Sa‘d 35, 59

K

Kandehâr 51
 Kays 47, 81, 102
 Kerbelâ 35, 59, 114
 Kirâmî Mehmed 12
 Koca Ragıb Paşa 18, 21, 136
 Kûhken 123

L

Lâ-edrî 26
 Lâ-fetâ 35, 59, 64
 Lâle-zâr 12
 Larissa 9, 12, 15, 135
 Len-terânî 36, 126
 Leylâ 64, 67, 74, 102
 Leylî 47, 55, 61, 71, 83

M

Mâh-ı Muharrem 35, 58
 Mahlas 26, 30, 33, 39
 Maḥmûd 35, 59
 Mahtûmî 12
 Mânî 92
 Mecnûn 46, 61, 63, 70, 71, 84, 90,
 119, 120
 Mervân 35, 59
 Meryem Ana 91
 Mesîhâ 24, 26, 52, 91, 122
 Mevlevî 9, 12, 13, 16, 23, 24, 33, 34, 135
 Mıŝr 51
 Miraciyye 39
 Monlâ-yı Rûm 25, 62, 94, 103, 109, 110

Muhammes 26, 45
 Muharrem 34
 Muhteremî 12
 Murtażâ 35, 58
 Musammat 26
 Muştafâ 35, 59
 Mutavvel 28

N

Nâ‘ilî-i Kadîm 18
 Nâkıd İbrahim 12
 Nâşid 15, 17, 18, 21, 35, 41, 53, 56,
 57, 59, 63, 64, 73, 74, 81, 83, 86,
 88, 91, 97, 106, 107, 108, 109, 111,
 114, 118, 125, 127, 131, 132, 133
 Nâşid Safvet 9, 13, 15, 16, 17, 18, 20,
 21, 23, 24, 25, 27, 28, 33, 34, 39,
 135, 136
 Nazire 19, 36
 Nedim 18, 36, 136
 Nef‘î 20, 88

O

Osmanlı 12

R

Râgıb 18, 115
 Raḥmî 19, 83
 Râmiz 17, 18, 26, 51, 52, 53, 54, 55,
 60, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 98, 107,
 112, 117, 119, 122, 132
 Râtib Ahmed Paşa 12
 redd-i matla 28, 30, 31, 32
 Rûmî 35, 93
 Ruscuklu Osman Beyzâde 23

S

Şabrî 18, 115, 119
 Şafvet 15, 17, 18, 19, 21, 28, 34, 35,
 36, 41, 46, 48, 51, 55, 58, 60, 61,
 62, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75,

76, 77, 78, 79, 83, 84, 85, 86, 87,
 89, 90, 93, 94, 97, 98, 99, 100, 101,
 102, 103, 104, 105, 106, 110, 111,
 112, 113, 115, 116, 117, 119, 121,
 122, 123, 124, 126, 129, 130, 134

Sâmî 26, 55, 56

Sebk-i Hindî 24

Sicill-i Osmanî 16

Sinânî 12

Süleymân 99, 116, 123, 130

Sünbül-zâde Vehbî 18, 26, 33, 136

Ş

Şefaât-nâme 36, 39

Şems 35, 65

Şeyh Mehmed Vehbî 12

Şimîr 114

Şîrîn 76, 86, 105

Şûhâne 39

T

Tâcîkzâde Mehmed Râif Efendi 12

Tahmis 26

Taḥmîs 26, 48, 50, 51, 52, 54, 55

Ta‘şîr 26, 45,

Taşlıcalı Yahya 18, 19, 37

Tatar 96

Tesbî‘ 26

Tuhfe-i Nâ‘ilî 16

Ṭür 36, 56, 60, 117, 125, 126

V

Vehbî-i Sünbül-zâde 26, 56

Y

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kü-
 tüphanesi 9, 21, 41, 135

Yenişehir 9, 12, 13, 15, 135

Yenişehirli Avnî 12, 18, 19, 37, 38, 136

Yenişehirli Fennî 12

Yenişehirli Haşim 12, 19

Yenişehirli İzzet 12

Yenişehir-i Fenar 12

Yezîd 35, 59, 114

Yunanistan 9, 12, 15

Yusuf Ziyâeddin Paşa 24

Z

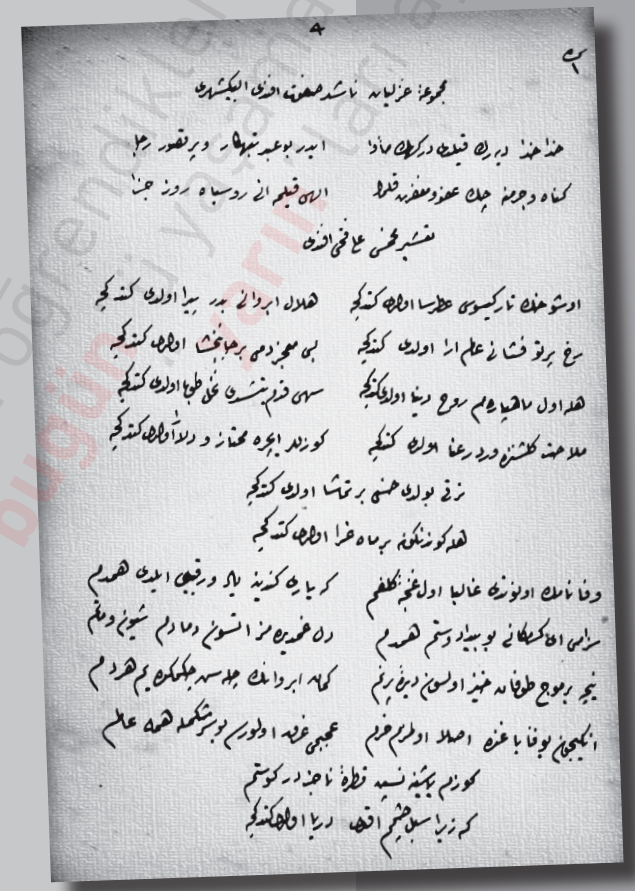
Ziya Paşa 24, 33

Ziyâ Pâşâ 26, 48

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

MECMŪA‘-İ ĞAZELİYYĀT-I NĀŞİD ŞAFVET EFENDİ EL-YENİŞEHRİ

TIPKIBASIM

حکوم آبی آبی داخل بلم قیامت می دو چشم تو کله ضوئه که سکی بویضه قانز می
 طوئنه ردی فخانه نار بارم دامه حوضی آبیومی او ظالم بودل بیاره بایتم می
 کبچرک اولغو کرمونا بادلده دیره خانم بچوم خیلر نظر بلم نین بیار صامت می
 بنی واری لحنی برفندی دالر و سسد طوئرم دامنگ روز قیامت او نایتم می
 جلانه کوردم درد غم جانسوز دله غمی اصلیم می عجب بو قاره نغم هلیج او بایتم می
 نسیم ناز کوردم کوردم بو محمد و دردم زخم ایلیو با آرزو صور نده او صیانت می

فدا اینه بنی اختیار بیک دره اولی ظالم
 بولسه تزل که قیلد بویضه حضوره انا نتم می

“dün” den öğrendiklerinle
 “bugün” ü yaşamak
 “yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
 “bugün” ü yaşamak
 “yarın” ları aydınlatır.

مرفه الب

کوزلم اوزلم لور آه سن آه سن
کومک ایز دل سوزلم ای ماه سن
فور فرم اچیس بر آه سکر گاه سن
نردیم ایلیم نضف هله 41 سنس
صکره دیکر ایدر اولک ناز جانکاد سن
طلور سور آه ای بور بکلیور ای شاه سن
ایچ صولده حال دله نه مکر آگاه سن

اغلام بکلام ای سوغه دل آگاه سن
انظارک رک نظاره هضم باقدی
طلوزی افلاکک نی ناز آتسز ارم
قالب اولور سنک مرفه مورین آه
نیم نگاه کرمه له بن اجنه صاکیور
اشناقک اوقدر ایلک نایم دل
نانه بوغنی سلا مرصه دعا طلفک

بو کولم محرم کشتسرای وصله الهام
کمال لطف ایل بریم نگاه شفقه الهام
خدا یاسم بدای فراقه غایبه الهام
دل دیوانه بچشم قابل السیه الهام
اوشاه ملک حنک وصلم برنوبه الهام

عجب اولک سوغه نماز ایل برک انصه اولور
سرام کینج محنت قالم به بکین و نسا
تعمل قلمی باندی وجود اقبلی سر ستر
بیخبر دور ایلر اولک مالدور ایلر لطفه له
صحیم ضیل اغیار سبکارانه له نانه

NÂŞİD SAFVET DÎVÂNİ

Divan şiirinin kış mevsimi olarak bilinen 19. asır, şair olarak zengin fakat şiir kalitesinin düşük olduğu bir dönemdir. Pek çok şair, yalnızca geleneği devam ettirebilmek adına divan tertip etmiş gibidir. 19. asır divan edebiyatında en dikkat çekici husus, merkezde bu şiir geleneği tükenme evresindeyken taşradaki bazı kültür merkezlerinde bu kadim şiir geleneği âdeta yeniden canlanmışır. Bu ön plana çıkan kültür merkezlerden biri de bugün Larissa olarak bilinen Yunanistan'a bağlı Yenişehir'dir. Özellikle Mevlevî dergâhının da tesiriyle bu yöreden pek çok şair hâsıl olmuştur.

Bu Mevlevî şairlerden biri de bugüne kadar adı duyulmamış Nâşid Safvet Efendi'dir. Hakkındaki birkaç satırlık bilgi yalnızca Fâtın Tezkiresi'nde kayıtlı olan şairin H. 1243/ M. 1827-28 yılında doğduğu ve Yenişehir'de kâtiplik yaptığı bilinmektedir. Elinizdeki bu kitapta, Nâşid Safvet'in tek nüshası Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümünde tespit edilen divanından hareketle şairin hayatı, edebî anlayışı ve divanının Arap harflerinden Latin alfabesine transkripsiyonlu aktarımı ortaya konulmuştur.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-8371-61-1

9 786258 371611